

ПРИНУДНИ ОТКУП АКЦИЈА ПРЕМА УСЛОВИМА ПОНУДЕ ЗА ПРЕУЗИМАЊЕ

Нема места примени законског изузетка по коме се принудни откуп акција спроводи према условима из понуде за преузимање, ако понуда за преузимање није спроведена као обавезна.

Из образложења:

„Спорно је било да ли је понуда од 26.05.2016. године била обавезна или добровољна од чега зависи да ли се примењује изузетак из члана 523. Закона о привредним друштвима.

Првостепени суд сматра да понуда није била обавезна и да се изузетак не примењује.

Првостепени суд образлаже да је обавеза објављивања понуде за преузимање прописана чланом 6. Закона о преузимању акционарских друштава, да према ставу 1. овог члана обавеза настаје када акционар пређе праг од 25%, да према ставу 4. када поседује између 25 и 75% обавеза постоји приликом сваког даљег стицања акција, а да је ставом 5. предвиђено да обавеза постоји ако акционар пређе праг од 75% путем обавезне понуде и након тога стекне 5% додатних акција, односно 3% у периоду од 18 месеци.

Имајући у виду да је откупилац 81,99% стекао у периоду дужем од 2 године пре објављивања понуде за преузимање из 2016. године, да је потом куповином на берзи 24.05.2016. године стекао 2519 акција што представља 0,69% чиме је стекао укупно 82,68%, првостепени суд сматра да се ни по једном ставу члана 6. закона не може сматрати да се ради о обавезној понуди. Закључује да је понуда била добровољна због чега нису испуњени услови за примену изузетка по члану 523. Закона о привредним друштвима, те утврђује цену која представља највишу вредност на дан 01.05.2016. године, а то је књиговодствена вредност.

Другостепени суд не прихвата становиште првостепеног суда. Полазећи од одредбе члана 49. Закона о преузимању акционарских друштава која предвиђа да акционари са више од 25% акција који после ступања на снагу закона имају намеру стицања, преузимање морају вршити у складу са одредбама овог закона, те да према члану 8. истог закона, акционар са више од 25% акција нема обавезу објављивања понуде, а да се даље стицање врши по одредбама овог закона, другостепени суд заузима став да је понуда била обавезна и да су били испуњени законски услови за примену изузетка из члана 523. Закона о привредним друштвима. С обзиром да је откупилац до 2006. године поседовао 81,99% акција, да је куповином на берзи 24.05.2016. године стекао још 0,69% што укупно чини 82,6776%, према становишту другостепеног суда настала је обавеза објављивања понуде сходно члану 6. став 1. Закона о преузимању акционарских друштава, јер је стицањем на берзи прешао праг од 25% из чега следи да је понуда од 26.05.2016. године била обавезна. С обзиром да су и остали услови испуњени, да је одлука донета у року од 3 месеца од истека рока понуде за преузимање, другостепени суд преиначава првостепено решење и утврђује цену од 200,00 динара у складу са ценом из понуде за преузимање.

Према оцени Врховног касационог суда основано се ревизијама указује да је другостепени суд погрешно применио материјално право.

Принудни откуп акција и право на продају акција је регулисано одредбама члана 515. до 523. Закона о привредним друштвима. Према одредби члана 515. став 1. овог закона, на предлог акционара који има акције које представљају најмање 90% основног капитала друштва и који има најмање 90% гласова свих акционара који

поседује обичне акције (откупилац), скуштина доноси одлуку о принудном откупу свих акција преосталих акционара друштва уз исплату цене која се одређује сходном применом одредаба закона о исплати несагласних акционара.

Закон о привредним друштвима донет 2011. године је изменио режим принудног откупа прописаног Законом о преузимању акционарских друштава, с једне стране снижавањем прага за принудни откуп (са 95% на 90%), а с друге стране прописивањем основног начина утврђивања цене у принудном откупу. Прописао је да акционарима припада највиша од три вредности акција – тржишне, књиговодствене и процењене. Изузетно од тога, чланом 523. закона је прописано под којим условима цена у принудном откупу може бити једнака цени из понуде за преузимање којом је откупилац прешао праг принудног откупа.

Откупилац који је путем понуде за преузимање испунио услов из члана 515. Закона о привредним друштвима има право да у року од три месеца од дана истека понуде за преузимање спроведе принудни откуп под условима из понуде за преузимање, ако је у складу са законом који уређује преузимање акционарских друштава: 1) искључиво путем добровољне понуде за преузимање упућене свим преосталим акционарима за све њихове акције стекао најмање 90% акција које су биле предмет те понуде или 2) ако је ту понуду за преузимање спровео као обавезну. За оцену да ли су испуњени услови за примену изузетка код утврђивања вредности акција, меродавне су одредбе Закона о преузимању акционарских друштава, одредба члана 6. који прописује обавезу објављивања понуде за преузимање.

Одредбом члана 6. Закона о преузимању акционарских друштава је прописано да је лице обавезно да објави понуду за преузимање када непосредно или посредно, самостално или заједнички делујући, стекне акције с правом гласа циљног друштва, тако да заједно са акцијама које је већ стекло, пређе праг од 25% акција с правом гласа циљног друштва. Посредним стицањем акција с правом гласа из става 1. овог члана се сматра стицање контроле у смислу члана 4. ст. 4. и 5. овог закона.

Када настане обавеза објављивања понуде за преузимање, лице из става 1. овог члана је дужно да без одлагања објави обавештење о намери преузимања и да га достави регулисаном тржишту, односно МТП на коме се тргује акцијама циљног друштва, Централном регистру, Комисији и циљном друштву, под условима и на начин одређен овим законом.

Лице које је на основу понуде за преузимање стекло мање од 75% акција с правом гласа, у случају даљег стицања акција истог циљног друштва, обавезно је да објави понуду за преузимање.

Лице које је на основу понуде за преузимање стекло 75% или више акција с правом гласа, обавезно је да објави понуду за преузимање када након понуде стекне најмање додатних 5% акција с правом гласа циљног друштва или у току 18 узастопних месеци стекне најмање 3% додатних акција с правом гласа циљног друштва.

Обавештење из става 3. овог члана мора садржати податке из члана 20. став. тач. 1), 2) и 3) овог закона, као и изјаву понуђача да ће у законом прописаном року објавити понуду за преузимање.

Обавеза обавештавања из став 3. овог члана се на одговарајући начин примењује увек када за понуђача настане обавеза објављивања понуде за преузимање.

Према цитираној одредби, акционар који поседује мање од 25% акција друштва, нема обавезу објављивања понуде за преузимање. Процент власништва је недовољан да остварује управљање друштвом. Када пређе праг од 25%, сматра се да је показао намеру преузимања контроле над управљањем друштвом, те му се сагласно члану 6. став 1. закона намеће обавеза објављивања понуде. Ако поседује акције у распону од 25% до 75% понуду је обавезан да објави у случају сваког стицања акција, сходно

члану 6. став 4. закона. Након што пређе праг од 75% акција, већински акционар има апсолутну контролу над друштвом, те је обавезан да мањинским акционарима упути још једну понуду за преузимање у којој ће им дати могућност да продају акције у ситуацији када нису у могућности да утичу на доношење било које одлуке надлежног органа друштва.

Обавеза објављивања понуде настаје на основу члана 6. став 1. став 4. и став 5. На основу члана 6. став 5. закона настаје једино у ситуацији када је праг од 75% пређен путем обавезне понуде, па је након тога стечено додатних 5% односно 3% акција с правом гласа у току 18 узастопних месеци. Све остале понуде које нису обавезне су добровољне понуде.

Правилан је закључак првостепеног суда да нису постојали услови да се на основу члана 6. става 1., става 4. или става 5. Закона о преузимању акционарских друштава, понуда противника предлагача сматра обавезном. Учесник у поступку, откупилац је стекао акције циљног друштва, противника предлагача у периоду дужем од две године пре објављивања понуде за преузимање и није их стекао путем понуде за преузимање. Након тога је куповином на берзи стекао 2.519. акција (0,69%), па је поседовао 306.534. акције (82,68%). Потом је објавио понуду за преузимање која је важила од 07.06.2016. до 27.06.2016. године. То је једина понуда која је спроведена, а за коју нису били испуњени услови да се према законским условима сматра обавезном на основу чега би се могао применити изузетак по члану 523. Закона о привредним друштвима и на основу које би се принудни откуп могао спровести према условима из понуде за преузимање. Зато је правилном применом материјалног права првостепени суд утврдио цену акција које су биле предмет принудног откупа у висини књиговодствене вредности акција на дан 01.05.2016. године, као највише од три вредности акција утврђених у смислу члана 475. Закона о привредним друштвима.

Из наведених разлога, на основу члана 416. ЗПП одлучено је као у изреци.“

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Прев 133/2020 од 20.5.2021. године, исправљеног решењем од 25.10.2021. године, утврђена на седници Грађанског одељења од 7.12.2021. године)